

ΘΕΩΡΙΕΣ ΜΑΘΗΣΗΣ

Α' ΜΕΡΟΣ

ΙΣΑΒΕΛΛΑ ΚΟΤΙΝΗ, ΣΟΦΙΑ ΤΖΕΛΕΠΗ

ΣΧ. ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ikotini@sch.gr stzelepi@sch.gr

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2013

Πώς μαθαίνουν οι μαθητές

2

- Ενεργός συμμετοχή μαθητών
- Κοινωνική αλληλεπίδραση
- Δραστηριότητες που έχουν νόημα
- Σύνδεση των νέων πληροφοριών με τις προϋπάρχουσες γνώσεις
- Χρήση στρατηγικών
- Ανάπτυξη της αυτορρύθμισης και του αναστοχασμού
- Αναδόμηση της προϋπάρχουσας γνώσης
- Στόχος η κατανόηση κι όχι η απομνημόνευση
- Βοήθεια για να μάθουν οι μαθητές να εφαρμόζουν τις γνώσεις τους
- Διάθεση χρόνου για εξάσκηση
- Αναπτυξιακές και ατομικές διαφορές
- Καλλιέργεια των κινήτρων για μάθηση

3

Ενεργός συμμετοχή μαθητών

Η μάθηση απαιτεί την ενεργό και επικοινωνιακή συμμετοχή του μαθητή.

Κοινωνική αλληλεπίδραση

Η μάθηση είναι πρωτίστως μια κοινωνική δραστηριότητα και η συμμετοχή στην κοινωνική ζωή του σχολείου είναι βασική για να υπάρξει μάθηση.

Δραστηριότητες που έχουν νόημα

Οι άνθρωποι μαθαίνουν καλύτερα όταν συμμετέχουν σε δραστηριότητες που θεωρούν χρήσιμες για την πραγματική ζωή και έχουν σχέση με την κουλτούρα τους.

6

Σύνδεση των νέων πληροφοριών με τις προϋπάρχουσες γνώσεις

Οι νέες γνώσεις δομούνται πάνω στη βάση των όσων ήδη καταλαβαίνουμε και πιστεύουμε.

Χρήση στρατηγικών

Οι άνθρωποι μαθαίνουν αξιοποιώντας αποτελεσματικές και ευέλικτες στρατηγικές που τους βοηθούν να καταλάβουν, να σκέφτονται λογικά, να απομνημονεύουν και να λύνουν προβλήματα.

Ανάπτυξη της αυτορρύθμισης και του αναστοχασμού

Οι μαθητές πρέπει να ξέρουν πώς να σχεδιάζουν και να παρακολουθούν τη μάθησή τους, πώς να θέτουν τους δικούς τους μαθησιακούς στόχους και πώς να διορθώνουν τα λάθη τους.

Αναδόμηση της προϋπάρχουσας γνώσης

Ορισμένες φορές η προϋπάρχουσα γνώση μπορεί να εμποδίσει το δρόμο προς τη μάθηση κάτι νέου. Οι μαθητές πρέπει να μάθουν πώς να επιλύουν τις εσωτερικές αντιφάσεις και να αναδομούν τις υπάρχουσες γνώσεις τους όταν αυτό είναι αναγκαίο.

Στόχος η κατανόηση κι όχι η απομνημόνευση

Η μάθηση είναι καλύτερη όταν το υλικό οργανώνεται γύρω από γενικές αρχές και εξηγήσεις αντί να βασίζεται στην απομνημόνευση απομονωμένων στοιχείων και διαδικασιών.

Βοήθεια για να μάθουν οι μαθητές να εφαρμόζουν τις γνώσεις τους

Η μάθηση αποκτά μεγαλύτερη σημασία όταν τα μαθήματα έχουν εφαρμογή σε καταστάσεις της πραγματικής ζωής.

Διάθεση χρόνου για εξάσκηση

Η μάθηση είναι μία πολύπλοκη γνωστική δραστηριότητα που δε χωράει βιασύνη. Απαιτείται σημαντικός χρόνος και εξάσκηση για ν' αρχίσει να συγκροτείται η εμπειρογνωμοσύνη σε έναν τομέα.

Αναπτυξιακές και ατομικές διαφορές

Τα παιδιά μαθαίνουν καλύτερα όταν λαμβάνονται υπόψη οι ατομικές τους διαφορές.

Καλλιέργεια των κινήτρων για μάθηση

Η μάθηση επηρεάζεται καθοριστικά από την ύπαρξη κινήτρων για το μαθητή.

Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να βοηθήσουν τους μαθητές να αποκτήσουν περισσότερα κίνητρα για μάθηση με τη συμπεριφορά τους και τα λεγόμενά τους.

Θεωρίες Μάθησης

Μελέτη περίπτωσης στο Δημοτικό
Θεωρίες Μάθησης: Συμπεριφορισμός, Κοινωνική
Γνωστική, Γνωστική και εποικοδομητικών
Σχέδια Μαθήματος για κάθε θεωρία μάθησης

4 Σχέδια Μαθήματος με βάση την αντίστοιχη θεωρία μάθησης

Τάξη: Πρώτες Τάξεις Δημοτικού

Θεματική ενότητα: Διαδικασία παραγωγής και διακίνησης του γάλακτος

17

Θεωρίες Μάθησης Συμπεριφορισμού

Θεωρίες Μάθησης Συμπεριφορισμού

18

Τα παιδιά κάθονται στο χαλί, απέναντι από τον δάσκαλο.

Ο δάσκαλος χρησιμοποιώντας ένα εικονογραφημένο βιβλίο τους παρουσιάζει το θέμα.

Καθώς τα παιδιά ακούνε την ιστορία, λαμβάνουν ένα σύνολο από πληροφορίες, που πρέπει να μάθουν.

Όταν ο δάσκαλος έχει τελειώσει την ανάγνωση της ιστορίας, εξηγεί εκ νέου τα τέσσερα στάδια της παραγωγής γάλακτος.

Κατά την σύνοψη των πληροφοριών, εισάγει τέσσερις εικόνες που απεικονίζουν κάθε επιμέρους στάδιο.

Θεωρίες Μάθησης Συμπεριφορισμού

19

Μετά την περίληψη, ο δάσκαλος δίνει σε κάθε παιδί μια σειρά από εικόνες.

Ο δάσκαλος θέτει ερωτήσεις και οι μαθητές πρέπει να δείξουν την αντίστοιχη εικόνα κάθε φορά. Κάθε φορά που ο μαθητής βρίσκει την σωστή εικόνα, επιβραβεύεται και λαμβάνει ένα αυτοκόλλητο. Στα 4 αυτοκόλλητα, μπορεί να αποχωρήσει και να συνεχίσει με την αγαπημένη του δραστηριότητα.

Η διαδικασία επαναλαμβάνεται για τους υπόλοιπους μαθητές έως ότου απαντήσουν όλοι σωστά σε όλες τις ερωτήσεις, δείχνοντας κάθε φορά την σωστή εικόνα.

20

Κοινωνικογνωστικές Θεωρίες Μάθησης

Κοινωνικογνωστικές Θεωρίες Μάθησης

21

Τα παιδιά κάθονται στο χαλί σε κύκλο

Ο δάσκαλος χρησιμοποιώντας ένα εικονογραφημένο βιβλίο τους παρουσιάζει το θέμα.

Καθώς τα παιδιά ακούνε την ιστορία, λαμβάνουν ένα σύνολο από πληροφορίες, που πρέπει να μάθουν.

Μετά την ιστορία, ο δάσκαλος εξηγεί τις εικόνες που απεικονίζουν τα 4 στάδια παραγωγής γάλακτος και τις βάζει στη σειρά. Στη συνέχεια μοιράζει τέσσερις κάρτες σε κάθε παιδί και αρχίζει την αξιολόγηση.

Κοινωνικογνωστικές Θεωρίες Μάθησης

22

Τα παιδιά καλούνται να δείξουν την πρώτη κάρτα στη διαδικασία της παραγωγής γάλακτος.

Ο δάσκαλος καλεί έναν μαθητή που απάντησε σωστά εμφανίζοντας την κατάλληλη εικόνα. Ο μαθητής - πρότυπο – καθοδηγητής επιβραβεύεται έμμεσα από τον δάσκαλο και καλείται να περιγράψει την εικόνα στους συμμαθητές του.

Μετά την περιγραφή της εικόνας, ο δάσκαλος επαναλαμβάνει την διαδικασία, δίνοντας στα παιδιά λιγότερο χρόνο για να παρουσιάσουν την κατάλληλη κάρτα.

Στο τέλος του μαθήματος τα παιδιά τοποθετούν τις κάρτες στη σωστή σειρά.

23

Γνωστικές Θεωρίες Μάθησης

Γνωστικές Θεωρίες Μάθησης

24

Η παρουσίαση αρχίζει με συζήτηση στην τάξη για το γάλα

Οι μαθητές ενθαρρύνονται να κάνουν υποθέσεις

Ο δάσκαλος γράφει στον πίνακα τις ιδέες των μαθητών

Η ολομέλεια ψηφίζει για την πιο ορθή απάντηση

Καθώς τα παιδιά συζητούν τις ιδέες που σχετίζονται με την παραγωγή γάλακτος, οι προσωπικές εμπειρίες ενθαρρύνονται και αξιολογούνται.

Γνωστικές Θεωρίες Μάθησης

25

Όταν το θέμα φαίνεται να έχει εξαντληθεί ο δάσκαλος διαβάζει το βιβλίο

Τα παιδιά ενθαρρύνονται να διακόψουν την διήγηση για τα θέσουν ερωτήσεις που σχετίζονται με τις προηγούμενες υποθέσεις τους. Καθώς τα παιδιά αλληλεπιδρούν με την ιστορία, καλούνται να επεξεργαστούν τις προηγούμενες ιδέες τους.

Μετά την περιγραφή, ο δάσκαλος ζητά από την ομάδα να επανεξετάσει τις νέες ιδέες που προέκυψαν.

Γνωστικές Θεωρίες Μάθησης

26

Χρησιμοποιούνται εικόνες που απεικονίζουν τις βασικές ιδέες της ιστορίας για να βοηθήσουν τους μαθητές να εστιάσουν την προσοχή τους στα πιο διακριτά στάδια της παραγωγής γάλακτος.

Στη συνέχεια, οι εικόνες και το βιβλίο απομακρύνονται και ένας πίνακας αρίθμησης των 4 επιμέρους σταδίων εισάγεται. Η ομάδα καλείται να ταξινομήσει τα τέσσερα στάδια, χωρίς να βλέπει τις εικόνες. Καθώς η ομάδα ασχολείται με την κατάλληλη σειρά, οι εικόνες επανεισάγονται και τοποθετούνται στον πίνακα στην αντίστοιχη θέση.

Στο τέλος, ο δάσκαλος συνοψίζει τις νέες πληροφορίες. Το βιβλίο και ο πίνακας παραμένουν στην αίθουσα, ώστε τα παιδιά να έχουν την δυνατότητα αυτόνομα να επανεξετάσουν τις αποκτηθείσες γνώσεις.

27

Θεωρίες Μάθησης του Εποικοδομητισμού

Θεωρίες Μάθησης του Εποικοδομητισμού

28

Ο δάσκαλος οργανώνει εκδρομή στο εργοστάσιο παραγωγής γάλακτος.

Προηγείται συζήτηση την προηγούμενη μέρα σχετικά με τον σκοπό και τον τόπο της επίσκεψης. Οι μαθητές κάνουν υποθέσεις και καταγράφουν σε μία λίστα τι περιμένουν να βρουν εκεί που θα πάνε. Ζωγραφίζουν.

Οι μαθητές την επόμενη μέρα επισκέπτονται το γαλακτοκομείο. Κάθε μαθητής σημειώνει σε ένα πρόχειρο τις εντυπώσεις του και τις σκέψεις του. Ο δάσκαλος αποθανατίζει στιγμιότυπα από την εκδρομή και καταγράφει τις λεκτικές σκέψεις των παιδιών.

Θεωρίες Μάθησης του Εποικοδομητισμού

29

Στη συνέχεια οι μαθητές επισκέπτονται το supermarket για να συναντήσουν τον άνθρωπο που παραδίδει το γάλα. Κάποια ζωγραφίζουν, ενώ άλλα μετρούν τον αριθμό των κιβωτίων που ξεφορτώνονται.

Την επόμενη μέρα, συζητούν με τον δάσκαλο τις εμπειρίες τους.

Ο δάσκαλος καταγράφει προσωπικές παρατηρήσεις που σχετίζονται με τα παιδιά.

Θεωρίες Μάθησης του Εποικοδομητισμού

30

Ο δάσκαλος ενθαρρύνει τα παιδιά να εξερευνήσουν και να αποσαφηνίσουν τα πιο σημαντικά στοιχεία. Μέσα από την συζήτηση, ο δάσκαλος ανακαλύπτει ποια θέματα είναι πιο συναρπαστικά για τα παιδιά.

Την επόμενη μέρα, ο χώρος μετατρέπεται σε ένα γαλακτοκομείο.

Το πρωί, τα παιδιά συγκεντρώνονται σε ένα μεγάλο χαλί για να προετοιμαστούν για την ημέρα και να συζητήσουν τις τρέχουσες δραστηριότητες.

Θεωρίες Μάθησης του Εποικοδομητισμού

31

Με βάση τα ενδιαφέροντα των παιδιών, ο δάσκαλος χωρίζει τα παιδιά σε δύο ομάδες.

Η πρώτη ομάδα συζητά την επίσκεψη στο εργοστάσιο παραγωγής γάλακτος. Σχολιάζει εικόνες και σημειώσεις που καταγράφηκαν από τους μαθητές και τον δάσκαλο. Παρόμοια η άλλη ομάδα ασχολείται με την επίσκεψη στο supermarket. Τα στάδια παραγωγής και διανομής απεικονίζονται με ζωγραφιές. Ο δάσκαλος καθοδηγεί, υποστηρίζει.

Στην ολομέλεια, κάθε ομάδα παρουσιάζει το αντίστοιχο χρονοδιάγραμμα παραγωγής και διανομής γάλακτος με την βοήθεια των εικόνων που ζωγράφισαν.

Θεωρίες Μάθησης του Εποικοδομητισμού

Τι παρατηρούμε;

32

Ανακαλυπτική – διερευνητική μάθηση – μέθοδος project

Ενεργή συμμετοχή των παιδιών

Αυθεντικά περιβάλλοντα μάθησης

Φθίνουσα καθοδήγηση

Ομαδοσυνεργατικότητα

Εξατομικευμένη μάθηση

Ανατροφοδότηση

Ατομικός φάκελος μαθητή

Διαμορφωτική αξιολόγηση

Δραστηριότητα (30 min)

33

Χωριστείτε σε 4 ομάδες

Επιλέξτε μία μέθοδο μάθησης

Σχεδιάστε συνοπτικά ένα σχέδιο μαθήματος με βάση την επιλεγόμενη θεωρία μάθησης

Παρουσιάστε το σχέδιο στην ολομέλεια

Συνοψίζοντας

34

Συμπεριφορισμός

- Εστιάζει στην παρατηρήσιμη, εξωτερική συμπεριφορά ζώων και ανθρώπων και όχι στις νοητικές διεργασίες (cognition). Η μάθηση ορίζεται ως η απόκτηση νέας συμπεριφοράς μέσα από τη διαμόρφωση των κατάλληλων συνθηκών (conditioning).

Γνωστικές Θεωρίες

- Σημαντικό ρόλο στις διαδικασίες μάθησης του ατόμου παίζουν οι εσωτερικές γνωστικές δομές καθώς, η επίδρασή τους από τα ερεθίσματα του περιβάλλοντος και εσωτερικές προσπάθειες του ατόμου να ανταποκριθεί στη σύγκρουση που επιτελείται ανάμεσα σε αυτούς τους δύο παράγοντες.

Συνοψίζοντας

35

Κοινωνιογνωστικές Θεωρίες

- Η κοινωνιογνωστική θεωρία (social cognitive theory) έχει τις ρίζες της στον συμπεριφορισμό, τον υπερβαίνει όμως, καθώς εντάσσει στο αντικείμενο εξέτασης πεποιθήσεις και προσδοκίες του μαθητή, τις οποίες αποκλείει ως αντικείμενα εξέτασης ο συμπεριφορισμός. Εκπρόσωπος της προσέγγισης αυτής είναι ο Albert Bandura (1925 -), ο οποίος περιγράφει την συμπεριφορά του ανθρώπου ως αλληλεπίδραση παραγόντων γνωστικών, συμπεριφορικών και περιβαλλοντικών και όχι απλώς ως αποτέλεσμα των ενισχύσεων. Πιο συγκεκριμένα η κοινωνιογνωστική θεωρία μελετάει τις διαδικασίες οι οποίες βοηθούν το άτομο να μάθει, παρατηρώντας την συμπεριφορά των άλλων και κατ' αυτόν τον τρόπο να αποκτήσει σταδιακά τον έλεγχο της ίδιας της συμπεριφοράς του.

Συνοψίζοντας

36

Εποικοδομισμός

- Οι εκπαιδευόμενοι μαθαίνουν με το δικό τους τρόπο μέσω ενεργού γνωστικής εξερεύνησης και η μάθηση συντελείται, όταν η εξερεύνηση του μαθητή αποκαλύπτει ανακολουθίες μεταξύ της ισχύουσας γι' αυτόν αναπαράστασης της γνώσης και της εμπειρίας του.
- Η μάθηση είναι περισσότερο αποτελεσματική, όταν λαμβάνει χώρα σε ένα συναφές πλαίσιο (in context), το οποίο δίνει νόημα στη γνώση και αποτελεί μέρος της γνωστικής βάσης των εκπαιδευόμενων.
- Η γνώση είναι αλληλένδετη με την εμπειρία και τη δράση.

37

Ευχαριστώ

